HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ג) [גי' העיון סכרכל], ד) [לעיל ג.], ג) [תוספפ' פ"עין], ד) [מוספפ' פי"ד], ה) [ל"ל ר' ישמעאל בר' יוסי כ"ל בתוספפת], ו) סוכה לו:, ז) [שם: ע"ש], ח) ברכות נב., ט) פ"ל שמנה, י) והמקנה כ"ה בפ"י [ובברכות], כ) פ"ל יותר מדאי, ל) רש"ל גורם של עץ (עצמה) ושיעורה וגי' מהכ"מ ש"ל עצם עלמה, מ) [ברכות כח.], נ) כר"ן אותה פוסקת [ר"מן], ס) מקומלות בקוי"ש בלא"ז שיטיו מלזות ולפלוות לקיומ כל"ל רש"ל, ע) [דף לד:], פ) [דף פב.], צ) בפ"פ: בפיס, ק) כלים פ"ב מ"פ, ר) רש"ל וב"מ ומהכ"מ כתבו דזהו דיבור אחד עם דיבור שלמעלה.

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא אסור למשמש בצרור. כר"ש פ"ז מ"ב דטהרות מי' ו' הגר' מאן לשמש: רש"י ד"ה מדובה קטנה מלאכתה לאיסור. עיין לקמן דף קכ ע"א ברש"י ד"ה הני נמי עלי ומדוכה וע"ש:

רבינו חננאל

חף ג)דתני הכא וחפיס(ם) דתניא הכא, שיניים, שעשה (שויים) [שיניים] מחתיכה של עץ וקורין בלשון פרסי דנר אגנאת, מן[ן] נודעים בבבל. [ו]יש חפיס בגגר שהן תלויין ועומדים כקבורים בתוך הגץ שהוא בית הגגר, ונקרא אלקפי', ובעץ שהוא הגגר נקבים מוכנים להן (כ)שמתכוונין נגדן נופלין ונכנסין להן, ואלה הן של גל ובהן נסגר, והמפתח יש בו חפין בולטין מכוונין כנגדן וחפין מעלין את החפין של גל והוא נפתח. ואף שבדלת שהוריין לעולם [מפני] שהן מחוברים לקרקע, ושבמפתח טהורין עד שיקבעו בפותחת ואז הוריין מכלל הכלי. זוז וזוזין (מצרך) [דרנרין] כולן אחד הן. וכן כששאל זונין כמה שיעור אבנים בכרמלית יתר מד' אמות ומקנח בהן, ואמרו לו כזית. (ומטמנני) [וכי טורטני] יכניס, פירוש היש לו מאזנים שישקול השיעור הזה. נמנו וגמרו הכל מותר עד (אלא) [מלא] היד. וכן א"ר ישמעאל בר' יוסי משום אביו, וכן הלכה. אבל פלוגתא דר"מ ור' יהודה דפליגין הכא כי היכי דפליגי באתרוג, עיקרן תרוייהו (ובדמנו וגמרו) [כדמנו וגמרו]. פ"יס דקא מפרש ליה קרשיני בבליאתא, שהוא אדמה שהוא קרוב להתפרך ולהתכתת, ואינה אבנים ולא לבנים שרופות דקריין אגורי. אמר רבא לא ימשמש בצרורות בשבת. כדי להחליקן שלא ישרטו את בשרו, ונמצא בא לידי כתישה או טחינה [שכל כי האי גווונא כטחינה דאמין]. ולא יעשה כדרך שהוא ממשמש בחול. מתקיף לה מר זוטרא והיאך יסתכן, אלא כלאחר יד. [נ"א: מתקיף מר זוטרא ואם לא יחליק נמצא מסתכן. ופרקינן אלא משמש כלאחר יד]. ויש מפרשין כדי לחכך ולנקות את עצמו כדרך שהוא ממשמש בחול. ואף לא (יסתכן) בעובי שם טינוף, אלא מתחכך ומתנקה כלאחר יד שמוצא שינוי מן החול. ופירוש דברי ר' יוסי, אם יש מקום קבוע לבית הכסא שנפנה בו מטלטל לשם שלש אבנים מקורזלות, כל אחד [כ]מלא היד [כדי] לקנח בהן, ואע"פ שיש ממקום שנוטלין עד בית הכסא הקבוע אמות הרבה [ד' אמות]. אבל אין מקום קבוע אלא אם יש בידו אבנים סובב בבקעה לראות אנה ישב, אין לו (לשנות) [לשאת] אלא בהכרע מדוכה קטנה של בשמים. [אמר ר' יוסי לא אמרו אלא של בתים אבל לא של בשמים]. והיינו שמעין פירושא הכרע מדוכה קטנה [ראשה] של בוכנא שדורכין בו והוא (מקנה) [מקום] שמעביירין אותו בתוך המדוכה לשחוק בו. וראינו בתלמוד ארץ ישראל מלא רגל מדוכה קטנה של בושם. אמר רב ששת אם יש עליה עד מותר. פירשו רבינו עד, כגון סמרטוט או פקולין כדתנן התם מ(כ)שמשין בב' עדים, הן הן תיקוניה ועיוותיה. והכי קאמר אע"פ (שנשתנה) [שנתקנה] בה כבר, הרי הוא מותר לישלה ולהתקנה בה. [נ"א: אע"פ שנתקנה בה כבר ויש בה עד, מותר להתקנה פעם אחרת]. מיתיבי עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתוניות, ואחת מהן המקנח בצרור שקינח בו חבירו. ופירקו כמה פירוקין, אם לח הוא לא יקנח בו שמביאו לידי תחתוניות ואם יבש מותר. איבעיא אימא אם קינח בו חבירו מצד אחד מקנח הוא מצד אחר, ואם קנח חבירו משני צדדין חושש. אבע"א אפילו צרור שהוא קינח בו כבר גם עכשיו חוזר ומקנח ביה, ואם חבירו קינח בה בא הוא לידי תחתוניות. [נ"א: או אבעיא אימא בצרור שקנח בו חבירו, וכי קתני רב ששת דמותר להתקנח בו עכשיו, בצרור שקנח בו עצמו]. א"ל אבי לרב יוסף ידדו עליהן גשמים ונטשטשו מהו. [נ"א: מר ליה [אביי] לר' יוסף ידדו גשמים על האבנים המחוסנין בעפר ונטשטשו, כלומר נמחק העפר מעליהן, מהו לטלטלן בשבת. ואמר ליה אם רישומן ניכר מותר. כלומר רישום האבנים ניכר מאתמול מותר עכשיו לטלטלן ולא חיישינן שמא יבוא לקפלם ונמצא כסותר או כוותן. נטשטשו גרסינן בעניין השטר נמחק או נטשטש, ותניא נטשטשו ואין עושין פירות].

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה יב:
כה ב ג סמ הלכה יא:
כו ד מיי' פכ"ו סמ הל' ד סמג לאוין סה טור ש"ע או"ח סימן שיב סעיף ה:
כז ה מיי' סמ טוש"ע שם סעיף ד:
כח ו מיי' סמ הל' ה' טור ושו"ע שם ס"ז:
כט ז מיי' סמ טוש"ע שם סעיף ח:
ל ח מיי' סמ הל' ד טוש"ע שם סעיף נ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סוכות וכו' שסוכין בה קני: (ב) ד"ה מיא וכו' מקנח פי הנקב בקנים: (ג) תוס' ד"ה חפי וכו' בפותח' של עץ לפתות וקולס שנקבעו כל"ל ותיבת אלא נמחק: (ד) בא"ד אלא כיון שאין להם פותחת ואף קבוע בגל טהור. נ"ב פירוש מדקתני [אע"פ שחיכון בלא וקבעו] במסמרי' מסמר] דה"ק לא מיבעיא [סיכה לחיכון] ואמ"כ הסירן אלא מקרי [נגמרה מלאכתן דזולי' טהור אלא אפי' כיסא] דקבוע בגל [במסמרי' דנגמרה מלאכתן אפילו הכי טהור] וזה שמתבו המוס' כיון שאין להם פותחת דאי' בגל גל [מייר ג"כ בפותחת מאי אע"פ דקאמר הא כיון שקבעו בפותחת כבר נגמרה מלאכתן כמו בריש ואם כן כאלא קבעו במסמרים שמאין ועיקר הטעם דבגל גל טהורין מחמת חבור לקרקע ומאי אע"פ שחיכון]:

לעזי רש"י

קולי"ר. כף (של סכו"ם). בקור"ש (במסוה"ש) [ביקודי"ש]. חדות, בעלות שפה חדה. גלישט"א. רגב אדמה. פיגו"ש. תאנים (טחורים בצורת תאנים). וודיל"ש [ווידילי"ש]. קנוקנות.

מוסף רש"י

מותר להכניס לבית הכסא. בתוך ד' אמות, ובכל"ם בשלה ואינו מוקף מחיצות ואין כאן אלא עלעול דדגן, ומשום כבוד שבריות לא גזור (סוכה לז:). באגרת. קפסר בסכי חזיא לקינוח אבל גדולה לא חזיא (שם). התולה. שאינו יושב אלא על בריכוי, שמתוך כך נקביו נפתחים יותר מדי (ברכות נה:).

מוסף תוספות

א. דדומיא דמתני' הוא. מי' הר"ן. ב. דאמרינן וכו' שאני כלי עצם הואיל ודמיהן יקרים ככלי מתכות דמו. ריטב"ש. ג. שגולמיהן טהורין כגולמי כלי מתכות כל זמן שמחוסרים שום תיקון ויפוי הואיל ודמיהן יקרים. וריטב"ש. [ועי' מהר"ם]. ד. מקבלת טומאה. תוס' הרא"ש. ה. קשה. תוס' הרא"ש. ו. אע"פ שיש בו בית קיבול ראש שוקו. תוס' הרא"ש. ז. עץ המשמש את המתכת טמא ומתכת המשמש את את העץ טהור כיצד. תוס' הרא"ש. ח. שאם אין ראויים כלל עד שיקבעם בפותחת פשיטא דטהורין ולא איצטריכא ליה למיתני. תוס' הרא"ש. ט. למשמש.

מתני' פרווד. כף קולי"ר: **חף.** קס"ד דפותחת של ג) חף עצמה ושיעורה נפיש מתרווד: **ברבר.** עץ יש לאורגין ורא"ש חד: **כדי לזרוק בבמה.** דלא טרח אינש למשקל לרור משום עוף להבריחו דבקלא בעלמא דרמי ליה אזיל ליה: **גמ' והא קיי"ל דשיעורא דרבנן נפיש.** גבי לעשות תלמי: **חפי פותחת.** שיניס הקבועים בה ולא היא עצמה ועושים אותם מעצם: **חפי פותחת טהורין.** דכל זמן שלא חברן בה אינן ראויין לכלום: **טמאין.** דכלי עצם ככלי מתכות ופשוטיהן טמאין בהכל שותפין (מולין דף כה:). ואי משום דמחובר לפותחת וכל המחובר לטהור טהור פותחת יש לה בית קיבול ומקבל מפתח: **ושל גל.** ואם הפותחת הזאת אינה של כלים כגון של שידה ומגדל אלא של גל כמו ד) טרוקי גלי כגון דלתות שערי המלך אע"פ שחברן בפותחת הוא"ל וחבור זה בדלת היא ודלת בגין מחובר לקרקע טהורין: **סכוכים.** זכוכית ועל שם שסוכין (ה) קני זכוכית ועל שם שהיא זכה קני זכוכית: **והוא שמרגשת.** הבבמה בצרור זה בהכאתו: **שיעורן בבמה.** להתחייב עליהן אי נמי לטלטלן בחוצר ולהכניסן לבית הכסא ולידי ואידי חד שיעורא הוא דבמידי דחזי להו מיחייב על הוצאתו: **כזיס לאגוז כביצה.** שלא מכניסין לקינוח ומקנח זו אחר זו אחת כזית ואחת כאגוז ואחת כביצה בתחלה מקנח פי הרעי (ו) בקטנה להסיר רעי הנדבק שם שהגדולה ז) פותחת ומגלגל סביבותיו: **טורטני.** מאזנים יכניס לשם לשקול: **מלא היד.** בין שלאתן או אפילו הן ד' וה' ובין כולן מלא היד: **מקורזלות.** ח) ביקונו' שיהיו רחויות לקינוח: **מופר להכניסם.** בתוך ד' אמות או בחצר דלא ליתסר לטלטוליהו: **לאגוז.** כל אחת ואחת: **הפס מפני.** פלוגתא דאתרוג מתני' היא במסכת סוכה ט) והיא סדורה בפי התלמידים: **והא ברייתא.** יש הרבה תלמידים שלא שנאוה והוא תולה הידועה בשאינה ידועה: **כך מחלוקת לאו.** ולסימנא בעלמא אמרה דלא תשכח לגירסא דברייתא ואם תשכחנה הזכר ממשנתך לאתרוג: **אבל לא הפחיים.** כמו שקל פיסת רגב (מנחדרין דף סד.) שקורין גלישט"א דהואיל ומיפרכה לא חזי לקינוח ואסורה לטלטל: **ברשיני בגלייתא.** הכי מיקרו משום שבבל ארץ לחה היא והמחריסה מעלה רגבים: **למשמש.** הנלך ליפנות ואינו יכול ליפנות אמרינן לקמן בפירקין ט) דממשמש בצרור בנקב והוא נפתח. וקא סלקא דעתך דקאמר ובשבת אסור למשמש כלי בלרך שממשמשים בחול: **ליסתכן.** דאמר מר (תמיד פ"ג דף כז:) עמוד החור מביא אדם לידי הדרוקן: ומשני **בלאחר יד.** הא' בלרך דקאמר רבא בלרך הממשמש בחול בלא שינוי משום הטרת יימין אבל בלאחר יד בגון אוחז צרור בב' אצבעותיו שפיר דמי: **אם יש מקום קבוע נבה"כ.** שאם יתמיינו לו ערבית יקנח בהם שחרית מכניס אם מלא יד: **בהכרע.** כשיעור המכריע בלאגוז. נפיס מכזית וזוזור מבציצה: **מדוכה קטנה.** מ) מלאכתה לאיסור אסור לטלטל: **ואם יש עליה עד.** קנוח המועיל שעשויה לכך מותר לטלטלה לקינוח: **אחזוגי גפנים.** אותן פילולין הגדלין בגפן וקורין ודיל"ש: **מוריגו בבמה.** כל בשר שיש בבמה העשוי כמורג שהוא פגוס וחרוקה כמורג חרוץ חדש כלומר כל מקום שאין הבשר חלק כגון קליפת הלשון וכגון החיך שיש בו כמין קוצין וכפגימות וכצית ל) הכוסות: **שקינח בו חבירו. סיק ואחרסית נמי קאי: הפולה.** שאינו יושב. אלמא קינח בו חברו לא חזי לקינוח ורב ששת אמר לעולם אם יש עליה עד מותר: **לא.** לא חזי יבש חזי: **מלד אחד.** בלאותו לד שקינח בו חבירו לא חזי לקינוח אבל בלד שני חזי: **דידיה.** שהיה קינוח שעליה שלו: **ונטשטשו.** לאותו עד: **מהו.** מי בטיל לייחוד דידהו או לא: **אי רשומו ניכר מותר.** דכיון דמאים לא חזי לבשמים ולא מיבטל ליה מבית הכסא:

חפי פותחת טהורין. פי' בקונטרס שיניס של עצם א) ונותנין אותם בפותחת (ג) לפתות וקולס שלא נקבעו אין ראויין לכלום בקבוע בפותחת טמאין דכלי עצם כמתכות ופשוטיהם טמאים כדאמר בהכל שותפין (מולין דף כה:) ואי משום דמחובר לפותחת והמחובר לטהור טהור פותחת יש לה בית קיבול דמקבלת מפתח ומה שפירש דפשוטי כלי עצם טמאים כדאמר בהכל שותפין לא דק דהתם ב) לא איירי אלא בגולמי כלי עצם ג) אבל פשוטי כלי עצם הא תנן ומייתי לה בפ"ק (דף טז:) כלי עץ כלי עור כלי עצם כלי זכוכית הן של עצם קשה לר"י דגבי כלי מתכות מייתי בתוספתא דכלים ועוד דאי בשלא נקבעו אין ראויין לכלום אם כן פשיטא דטהורין ומה שפי' שפותחת ד) יש לה בית קיבול לקבל המפתח ה) הא לא חשיב בית קיבול שאין המפתח עשוי לטלטל ע"י אותו בית קיבול כמו הקיטע יולא בקב שלו (לעיל דף סו.) דטהור כשאין בו בית קיבול כתיתין דפי' בקונט' דמה שמניח ראש שוקו בתוכו לא חשיב בית קיבול שאין השוק מיטלטל על ידו ועוד דפי' דפותחת גורמת טומאה לתף אדרבה תנן במס' כלים בפי"ג (משנה ו) ז) פותחת של עץ וחפין של מתכת טמאה בטומאת אל מתכת וחפין שלא של עץ טהורה אלמא בתר חפין אזלינן ואע"ג דמשמע לתמיה כרבי נחמיה דלא אזיל בתר מעמיד אלא בתר תשמיש דהיינו חותם בריית"א דשמעתי' נמי גרלה לר"י לתמיה כוותיה דקתני סיפא דהכא עבעת של מתכת וחותם של אלמנא ר' נחמיה מטהר ונראה לר"י דבחפין של מתכת מאיירי ואע"פ שלא נקבעו ראויין הם קלת ליתנם בפותחת ח) ואפילו הכי טהורין דגולמי כלי מתכות טהורין קבעו בפותחת טמאין שנגמרה מלאכתן וכן משמע בסמוך דטעמא משום גמר מלאכה דקתני וכל גל אע"פ שחברן בלדת כו' דמשמע מה שקבעו בלדת יש לו לגרום טומאה אלא כיון שאין להם פותחת (ד) [וחפ] קבוע בגל טהור:

אסור למשמש בצרור. פירש בקונטרס הנלך לפנות ואינו יכול לאסור ט) משום הטרת יימין ואע"ת והא' דבא בדבר שאין מתכוון סבר י) כר"ש בספ"ב דביצה (דף כג. וכה"ג פריך לקמן ב) לרבי יוחנן דאסר ל) משום הטרת יימין ויש לומר דהכא במשמוש לרור ד) הוי פסיק רישיה ט): **ואם לאו בהכרע.** ט) ונראה לר"ת כגירסת ר"ח ואם לאו בהכרע מדוכה קטנה של בשמים ד) והכרע פי' רגל כמו הרעי מדוכה קטנה ה"ר) כמלא רגל מדוכה קטנה של בשמים: י) **אמר רב ששת אם יש עליה עד מותר.** מילתא בתפי נפשה היא פירוש מותר לקנח בה אפילו גדולה יותר מכביצה או אם יש הרבה ממלא היד מותר ליטול כולן דכיון דיש עליהן עד ר"ת הוכרו כולן: מהו

מהו

מתני' א) עצם כדי לעשות תרווד רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי לגרור בו ראש ב) הכרכר צרור או אבן כדי לזרוק בעוף רבי אלעזר בר יעקב אומר כדי לזרוק בבמה: **גמ'** למימרא דשיעורא דר' יהודה נפיש הא קיימא לן ג) דשיעורא דרבנן נפיש אמר עולא חפי פותחת: תנו רבנן חפי פותחת טהורין קבעו בפותחת טמאין ושל גל אף על פי שחיברן בדלת וקבעו במסמרים טהורין שכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: זכוכית כדי לגרור בו: תנא ג) סכוכית כדי לפצוע בה שני נימין כאחת: צרור או אבן כדי לזרוק בעוף ד) רבי אלעזר בו': אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן והוא שמרגשת בה ה) וכמה שיעורן תניא רבי אלעזר בן יעקב אומר משקל עשרה זוז: זונין על לבי מדרשא אמר להו רבותי אבנים של בית הכסא שיעורן בכמה אמרו לו כזית כאגוז וכביצה אמר להו וכי טורטני יכנים ד) נמנו וגמרו מלא היד תניא ה) רבי יוסי אומר כזית כאגוז וכביצה ו) ר"ש ברבי יוסי אומר משום אביו מלא היד: ת"ר (בשבת) ז) ג' אבנים מקורזלות מותר להכנים לבית הכסא וכמה שיעורן ר"מ אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה ח) אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כמחלוקת כאן כך מחלוקת באתרוג התם מתני' הכא ברייתא אלא כמחלוקת באתרוג כך מחלוקת כאן אמר רב יהודה ט) אבל לא את הפאיים מאי פאיים אמר רבי זירא כרשיני בבלייתא י) אמר רבא יא) אסור למשמש בצרור בשבת בדרך שממשמש בחול מתקיף לה מר זוטרא ליסתכן כלאחר יד אמר רבי ינאי יב) אם יש מקום קבוע לבית הכסא מלא היד אם לאו כהכרע מדוכה קטנה של בשמים אמר רב ששת אם יש עליה עד מותר מיתיבי יג) עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתוניות ואלו הן האוכל עלי קנים ועלי גפנים ולולבי גפנים ומוריגו בבמה בלא מלח ושדרו של דג ודג מליח שלא בישל כל צורכו והשותה שמרי יין והמקנח בסיד ובחרסית יד) בצרור שקינח בו חברו ויש אומרים אף התולה עצמו בבית הכסא טו) לא קשיא הא בלח הא ביבש ואיבעית אימא כאן מצד אחד וכאן מב' צדדין ואיבעית אימא הא דידיה הא דחבריה א"ל אביי לרב יוסף יז) ידדו עליה גשמים ונטשטשו מהו א"ל אם היה רישומן ניכר מותר בעא מיניה רבה בר רב שילא מרב חסדא

חפי פותחת יש לה בית קיבול דמקבלת מפתח ומה שפירש דפשוטי כלי עצם טמאים כדאמר בהכל שותפין לא דק דהתם ב) לא איירי אלא בגולמי כלי עצם ג) אבל פשוטי כלי עצם הא תנן ומייתי לה בפ"ק (דף טז:) כלי עץ כלי עור כלי עצם כלי זכוכית הן של עצם קשה לר"י דגבי כלי מתכות מייתי בתוספתא דכלים ועוד דאי בשלא נקבעו אין ראויין לכלום אם כן פשיטא דטהורין ומה שפי' שפותחת ד) יש לה בית קיבול לקבל המפתח ה) הא לא חשיב בית קיבול שאין המפתח עשוי לטלטל ע"י אותו בית קיבול כמו הקיטע יולא בקב שלו (לעיל דף סו.) דטהור כשאין בו בית קיבול כתיתין דפי' בקונט' דמה שמניח ראש שוקו בתוכו לא חשיב בית קיבול שאין השוק מיטלטל על ידו ועוד דפי' דפותחת גורמת טומאה לתף אדרבה תנן במס' כלים בפי"ג (משנה ו) ז) פותחת של עץ וחפין של מתכת טמאה בטומאת אל מתכת וחפין שלא של עץ טהורה אלמא בתר חפין אזלינן ואע"ג דמשמע לתמיה כרבי נחמיה דלא אזיל בתר מעמיד אלא בתר תשמיש דהיינו חותם בריית"א דשמעתי' נמי גרלה לר"י לתמיה כוותיה דקתני סיפא דהכא עבעת של מתכת וחותם של אלמנא ר' נחמיה מטהר ונראה לר"י דבחפין של מתכת מאיירי ואע"פ שלא נקבעו ראויין הם קלת ליתנם בפותחת ח) ואפילו הכי טהורין דגולמי כלי מתכות טהורין קבעו בפותחת טמאין שנגמרה מלאכתן וכן משמע בסמוך דטעמא משום גמר מלאכה דקתני וכל גל אע"פ שחברן בלדת כו' דמשמע מה שקבעו בלדת יש לו לגרום טומאה אלא כיון שאין להם פותחת (ד) [וחפ] קבוע בגל טהור:

אסור למשמש בצרור. פירש בקונטרס הנלך לפנות ואינו יכול לאסור ט) משום הטרת יימין ואע"ת והא' דבא בדבר שאין מתכוון סבר י) כר"ש בספ"ב דביצה (דף כג. וכה"ג פריך לקמן ב) לרבי יוחנן דאסר ל) משום הטרת יימין ויש לומר דהכא במשמוש לרור ד) הוי פסיק רישיה ט): **ואם לאו בהכרע.** ט) ונראה לר"ת כגירסת ר"ח ואם לאו בהכרע מדוכה קטנה של בשמים ד) והכרע פי' רגל כמו הרעי מדוכה קטנה ה"ר) כמלא רגל מדוכה קטנה של בשמים: י) **אמר רב ששת אם יש עליה עד מותר.** מילתא בתפי נפשה היא פירוש מותר לקנח בה אפילו גדולה יותר מכביצה או אם יש הרבה ממלא היד מותר ליטול כולן דכיון דיש עליהן עד ר"ת הוכרו כולן:

מהו

מוס' הרא"ש. ב. דבר שאין מתכוון הוא [והרי'] ריטב"ש. יא. מותר. ריטב"ש. יב. בשמעתין. תוס' הרא"ש. יג. לקנח בחרס. ריטב"ש. יד. שאינו עושה כדי לקנח אלא להרחיב הנקב. מי' הר"ן. ע"ש מישוש הרבה. ריטב"ש. [ועי' מהרש"ל]. טו. ולא יאות דמודה ר' שמעון. ריטב"ש. טז. פרש"י ז"ל ואם לאו, כשיעור הבינוני שהוא מכריע ביניהם דהיינו כאגוז, ובתר הכי קאמר מילתא אחריתי. ממ"ן. יז. והכי קאמר ואם לאו כלומר שאין לו מקום קבוע לבית הכסא לא התירו לו מלא היד אלא אבן אחת כהכרע מדוכה קטנה של בשמים, כלומר כמשקלה. מי' הר"ן. יח. כלומר שקינוח ניכר בו ומעיד שכבר קנח בו מותר לטלטל כולן שכבר.

ספקי הרא"ש סימן ג'.

ל) עיין ערוך ערך חף ל'.